

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 583/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou AK – TARABČÁK s. r. o. Hlavná 13, Prešov, IČO 36 859 109, v mene ktorej koná advokát JUDr. Jozef Tarabčák, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 246/2020 z 30. júna 2022 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 7 Cdo 246/2020 z 30. júna 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) domáhal určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru a náhrady mzdy. Okresný súd rozsudkom č. k. 45 Cpr 20/2016 z 24. mája 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol. Z ústavnej sťažnosti, resp. príloh k nej priložených tiež vyplynulo, že sťažovateľ pracoval u žalovaného ako vodič nákladného vozidla. Žalovaný zamestnávateľ dal sťažovateľovi výpoveď podľa § 63 ods. 1 písm. e) Zákonníka práce pre závažné porušenie pracovnej disciplíny, zavinenú absenciu v trvaní 30 dní. Sťažovateľ v žalobe tvrdil, že ešte pred tým, ako mu bola daná výpoveď, oznámil zamestnávateľovi, že nesúhlasí s výkonom

práce v Spišskej Novej Vsi a považuje ho za preradenie na inú prácu v rozpore so Zákonníkom práce, pretože prácu vykonával vo Veľkom Šariši, neskôr v Prešove a naposledy v Petrovanoch. Žalovaný poukázal na to, že miestom výkonu práce bolo dohodnuté územie Slovenskej republiky a Českej republiky.

3. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 6 CoPr 1/2020 z 18. marca 2020 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a konštatoval, že podstatný význam pre rozhodnutie predmetnej veci malo posúdenie, či dojednanie o mieste výkonu práce v pracovnej zmluve ako územie Slovenskej republiky a Českej republiky je dostatočne určité a či teda toto dojednanie nie je neplatné v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s § 1 ods. 4 Zákonníka práce. V rámci zmluvnej voľnosti stranám nič nebránilo v tom, aby si ako miesto výkonu práce žalobcu dojednali územie Slovenskej republiky a Českej republiky. Takéto dojednanie miesta výkonu práce je dostatočne určité a reflektuje skutočnosť, že pracovnou náplňou žalobcu ako vodiča nákladného vozidla bol rozvoz piva zákazníkom žalovaného. Krajský súd zdôraznil, že sťažovateľ nenamietal, že ako vodič nákladného vozidla rozvážal tovar po celom území Slovenskej republiky a Českej republiky, teda vykonával svoju prácu na celom území Slovenskej republiky a Českej republiky, ale namietal, že dochádzanie do prevádzky v Spišskej Novej Vsi je pre neho nevýhodné z hľadiska dopravných spojov z miesta bydliska. Odvolací súd bol toho názoru, že Veľký Šariš, Prešov, Petrovany a Spišská Nová Ves boli pracoviskami žalobcu v zmysle zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cestovných náhradách“) a označenie týchto miest za pracovisko žalobcu má význam iba z hľadiska poskytovania cestovných náhrad žalobcovi zo strany zamestnávateľa. To, že žalobca mal naposledy pracovisko v Petrovanoch, nemení nič na tom, že miesto výkonu práce bolo v pracovnej zmluve dojednané tak, že ním bolo celé územie Slovenskej republiky a Českej republiky.

4. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V rámci namietanej vady zmatečnosti sťažovateľ argumentoval, že okresný súd ani krajský súd nezaujali žiadne stanovisko k tomu, že počas celého obdobia trvania pracovného pomeru žalovaný postupoval tak, ako keby bolo miesto výkonu práce vo Veľkom Šariši, po zmene sídla prevádzky v Prešove a naposledy v Petrovanoch. Pritom nebolo v zmysle § 2 ods. 3 zákona o cestovných náhradách dohodnuté ani písomne, ani ústne, pravidelné pracovisko. Ak takto pravidelné pracovisko nie je dohodnuté, platí, že pravidelným pracoviskom je miesto výkonu práce dohodnuté v pracovnej zmluve. Keďže nebolo dohodnuté pravidelné pracovisko, platí právna domnienka, že pravidelným pracoviskom je miesto výkonu práce v sídle prevádzky (Veľký Šariš, Prešov, Petrovany). Po vypracovaní dodatku k pracovnej zmluve, ktorým sa malo zadefinovať miesto výkonu práce, hoci tento dodatok nebol sťažovateľom podpísaný, bol konkludentne rešpektovaný s tým, že miestom výkonu práce je prevádzka v Prešove. Ako ďalšiu vadu zmatečnosti sťažovateľ uviedol skutočnosť, že napriek písomnej žiadosti o zaslanie zápisnice z pojednávania konaného 24. mája 2018 mu táto ani po urgencii nebola zaslaná, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V rámci dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sťažovateľ definoval tieto právne otázky: „*Ak nebolo písomne dohodnuté pravidelné pracovisko v zmysle § 2 ods. 3 zák. 283/2002 Z. z., platí právna domnienka,*

že pravidelným pracoviskom je miesto výkonu práce dohodnuté v pracovnej zmluve konkludentne, ak počas trvania pracovného pomeru vypláca zamestnávateľ cestovné náhrady tak, ako keby bolo pravidelné pracovisko konkludentne dohodnutým miestom výkonu práce?“ a „Je platným a určitým dojednanie v pracovnej zmluve o mieste výkonu práce, ak je ním dojednané územie Slovenskej a Českej republiky?“

5. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP, pretože nebolo odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi. Vo vzťahu k dovolaniu podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd uviedol, že v prípade namietaného nedoručenia zápisnice síce ide o procesnú vadu, ktorá však nedosahuje intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces. Na predmetnom pojednávaní okresný súd vyhlásil rozsudok, takže nedoručenie zápisnice nemohlo mať vplyv na obsah samotného rozhodnutia. Pokiaľ ide o konanie pred odvolacím súdom, sťažovateľ mal dostatok priestoru po doručení rozsudku okresného súdu na nahliadnutie do spisu na účely podania odvolania. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia tiež uviedol: *„Tvrdenia o nesprávnom právnom posúdení zisteného skutkového stavu, v zásade nemožno právne kvalifikovať ako dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, pokiaľ nedosahujú intenzitu nepreskúmateľnosti, t. j. takú vadu, ktorá neumožňuje dovolaciemu súdu pochopiť spôsob, akým dospel súd nižšieho stupňa k svojmu záveru. V danom prípade sú napadnuté rozhodnutia riadne odôvodnené vo vzťahu k právnomu názoru, ktorý súdy vo veci zaujali, iný právny názor žalobcu na daný skutkový stav preto dovolací súd nevyhodnotil ako relevantný dovolací dôvod...“*

Vo vzťahu k dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP najvyšší súd v relevantnej časti napadnutého uznesenia uviedol: „Položená právna otázka musí byť relevantná k nároku, ktorý je predmetom konania a musí mať priamu súvislosť s právnou normou, ktorá bola na daný skutkový stav aplikovaná. V danom prípade ide o posúdenie neplatnosti výpovede danej zamestnávateľom zamestnancovi podľa § 63 ods. 1 písm. e) Zákonníka práce. Dovolateľ položené právne otázky smeruje k otázke obligatórnych náležitostí a otázke platnosti pracovnej zmluvy, a to miesta výkonu práce podľa § 43 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce. V tejto súvislosti je nevyhnutné prihliadnuť na skutočnosť, že podľa pracovnej zmluvy (čl. 3) bol účastníkmi dohodnutý druh práce: vodič nákladnej dopravy. Ustanovenie čl. III bod 3.1 Pracovnej zmluvy podľa, ktorého miestom výkonu práce je územie Slovenskej a Českej republiky znamená spojenie s § 57 ods. 1 ZP s tým, že s výkonom práce sú spojené pracovné cesty na určenom území. Nedostatok tejto náležitosti môže byť predmetom skúmania inšpekcie práce, nezakladá však možnosť zamestnanca nenastúpiť do zamestnania a mať absencie.“

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zopakoval námietky prezentované v dovolaní a konštatoval, že *„právny názor súdov na dojednané miesto práce je nesprávny.“* Zároveň uviedol, že *„Súd pri tom nebral do úvahy to, že v priebehu trvania pracovného pomeru došlo medzi účastníkmi k ústnej a konkludentnej dohode o zmene miesta výkonu práce z Veľkého Šariša do Prešova a neskôr do Petrovan a v priebehu celého konania pracovného pomeru pri vyplácaní cestovných náhrad v súlade s takto dohodnutou zmenou postupoval. Prvostupňový súd nevysvetlil ako posúdil tvrdenia žalobcu, voči ktorému žalovaný výslovne nenamietal, že došlo k ústnej a konkludentnej dohode*

o zmene miesta výkonu práce. Odvolací súd napriek tejto námietke v odvolaní, nezaujal k nej žiadne stanovisko.“. Na základe uvedenej argumentácie považuje sťažovateľ rozsudok krajského súdu za arbitrárny a nepreskúmateľný.

Okrem uvedeného sťažovateľ poukázal na to, že podľa § 151 CSP skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné. V nadväznosti na to sťažovateľ uviedol, že žalovaný nepoprel skutočnosť, že ako miesto výkonu práce bola dohodnutá prevádzka vo Veľkom Šariši, rovnako žalovaný nepoprel, že došlo k dohode o zmene miesta výkonu práce do Prešova a následne do Petrovian. Krajský súd mal pri právnom posúdení vychádzať práve z tejto nespornej skutočnosti.

7. Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu považuje sťažovateľ za formálne, bez odpovedí na zásadné otázky. Odmietnutie dovolania v časti podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP považuje sťažovateľ rovnako za nepreskúmateľné, pretože dovolací súd nezodpovedal otázky dovolaním nastolené, pričom podľa názoru sťažovateľa išlo o otázky zásadného právneho významu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie o porušení práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté.

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti predovšetkým zvyrazňuje svoj nesúhlas s rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu predniesol pomerne stručnú argumentáciu, prostredníctvom ktorej vyjadril nesúhlas s posúdením prípustnosti dovolania. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje skutočnosť, že najvyšší súd je dôvodmi dovolania viazaný.

10. Vzhľadom na to, že sťažovateľ brojí predovšetkým proti výsledku sporu, ústavný súd považuje na tomto mieste za vhodné poukázať na časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu, z ktorej vyplýva, že *«Zákonník práce nevyklučuje, že pri určitých prácach montážnych, stavebných a podobne si môžu zmluvné strany dohodnúť ako miesto výkonu práce celé územie Slovenskej republiky, hľadiskom pre určenie miesta výkonu práce je povaha vykonávanej práce. Miesto výkonu práce treba odlišovať od pojmu pracovisko. Miesto výkonu práce je širším pojmom, za pracovisko sa považuje určitý priestor, v ktorom má zamestnanec vykonávať prácu (napr. kancelária, stavenisko). Miesto výkonu práce bolo v pracovnej zmluve dohodnuté ako celé územie SR a ČR podľa požiadaviek zamestnávateľa, zamestnanec vykonával funkciu vodiča nákladného vozidla, možno ho označiť za „mobilného zamestnanca“, ktorý pre zamestnávateľa rozvážal pivo po celom území SR a ČR... Pravidelné pracovisko podľa § 2 ods. 3 Zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách je miesto písomne dohodnuté so zamestnancom. Ak také miesto nie je dohodnuté, je pravidelným pracoviskom miesto výkonu práce dohodnuté v pracovnej zmluve alebo v dohodách o prácach vykonávaných mimopracovného pomeru. Ak ide o zamestnancov, ktorým častá zmena pracoviska vyplýva z osobitnej povahy povolania, možno ako pravidelné pracovisko dohodnúť aj*

miesto pobytu. V konaní nebola sporná skutočnosť, že cestovné náhrady boli vyplatené žalobcovi za čas strávený na pracovnej ceste, ktorá sa začínala miestom výkonu práce Petrovany, Prešov, Veľký Šariš. Povinnosťou zamestnávateľa bolo pridelovať zamestnancovi prácu podľa pracovnej zmluvy. Žalobca vykonával prácu vo Veľkom Šariši, v Prešove a v Petrovanoch, išlo o výkon práce v súlade s dohodnutým miestom výkonu práce v pracovnej zmluve ako územie SR a ČR. Žalobca vykonával prácu na uvedených pracoviskách bez toho, aby došlo k zmene pracovnej zmluvy písomne ohľadne miesta výkonu práce, túto skutočnosť žalobca počas pracovného pomeru nenamietal a nedomáhal sa u zamestnávateľa na zotrvaní na pôvodnom pracovisku. Z výsluchu žalobcu ako aj z Dodatku č.1 zo dňa 31. 7. 2008 k pracovnej zmluve zo dňa 14. 4. 2003 mal súd ďalej preukázané, že zamestnávateľ v navrhovanom Dodatku č.1 v čl. II bodu 2.1. uviedol ako miesto výkonu práce zamestnanca stredisko [REDAKOVANÉ], ktorý žalobca odmietol podpísať...».

11. Sťažovateľ nespokojný s celkovým výsledkom sporu (nedôvodnosť žaloby o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru) v ústavnej sťažnosti zopakoval argumentáciu uplatnenú v dovolaní proti rozsudku krajského súdu. Sťažnostná argumentácia proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu je zhrnutá do záveru, že napadnuté uznesenie je nepreskúmateľné, keďže najvyšší súd neodpovedal na otázky nastolené v dovolaní ani v rámci § 420 písm. f) CSP, ani v rámci § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

12. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (m. m. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

13. Právo na prístup k súdu však nemá absolútny charakter a môže podliehať obmedzeniam zo strany štátu (m. m. III. ÚS 275/2018). Takýmto obmedzením sú aj § 420 a § 421 CSP, ktoré vymedzujú prípady, keď je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok. Ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého posúdenie podmienok dovolacieho konania patrí do právomoci dovolacieho súdu (m. m. II. ÚS 324/2010, I. ÚS 593/2017).

14. Nepatrí ústavnému súdu nahrádzať právne názory najvyššieho súdu a pokiaľ závery najvyššieho súdu v otázke prípustnosti dovolania vzhľadom na skutkový stav nie sú zjavne svojvoľné alebo nelogické, či z iného dôvodu ústavne neudržateľné, ústavný súd nemá dôvod do právomoci najvyššieho súdu v otázke ustálenia prípustnosti dovolania zasahovať.

Ústavný súd uzatvára, že právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dôvodov dovolania, na ktorých údajnú prítomnosť sťažovateľ poukazuje aj vo svojej ústavnej sťažnosti, je vzhľadom na skutkový stav v sťažovateľovej veci v napadnutom uznesení dovolacieho súdu zdôvodnený ústavne udržateľným spôsobom.

15. Bez potreby opätovného citovania jednotlivých častí odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd ako súd dovolací v napadnutom uznesení jasne a zrozumiteľne, hoci argumentačne úsporným spôsobom, vyjadril dôvody, pre ktoré dovolanie sťažovateľa odmietol. Z obsahu napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd preskúmal odôvodnenie rozsudku krajského súdu, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu v nadväznosti na sťažovateľom uplatnené dovolacie dôvody a tieto riadne vyhodnotil. Okresný súd a aj krajský súd logickým a dostatočným spôsobom odôvodnili skutočnosti, ktoré považovali za relevantné na posúdenie sťažovateľovho návrhu (charakter vykonávanej práce, platby cestovných náhrad, skutočnosť, že sťažovateľ nepodpísal dodatok k pracovnej zmluve).

16. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (m. m. II. ÚS 465/2017).

17. Ústavný súd na základe uvedeného uzatvára, že právne závery v žiadnej z čiastkových častí napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevykazujú znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým poprel jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010).

18. Vychádzajúc z uvedeného, je ústavný súd toho názoru, že niet relevantnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením označených práv sťažovateľa, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu